

Hjemløsesektorplan

Kommuneqarfik Sermersooqs indsatser på hjemløseområdet er funderet i kommunens Verdensmålsstrategi og Hjemløsestrategi. Kommunens Verdensmålsstrategi for bæredygtig udvikling udgør rammen for kommunens strategier og politikker, og målet er en helhedsorienteret bæredygtig udvikling både socialt, økonomisk og miljømæssigt. Den bæredygtige udvikling skal løbende sikre borgere i Kommuneqarfik Sermersooq mulighederne for menneskelig udvikling og meningsfulde tilværelser.

Det andet fundament for denne Hjemløsesektorplan er kommunens Hjemløsestrategi. Strategien beskriver blandt andet de typiske årsager til hjemløshed. I Kommuneqarfik Sermersooq er hjemløshed ofte kendetegnet ved misbrug af rusmidler; psykiske, sociale og økonomiske udfordringer, kriminalitet, arbejdsløshed og manglende fremtidsplaner. Disse årsager er ikke unikke for Sermersooq, men flugter med årsagerne til hjemløshed nationalt og internationalt. Fælles for borgere i hjemløshed er, at de mangler en bolig.

I Grønland er tendensen, at socialt udsatte uden job eller netværk i højere grad søger mod de større byer og især Nuuk. Det betyder, at Nuuk griber et problem for hele Grønland. Fordi hjemløsheden er størst i Nuuk, er sektorplanens (og strategiens) indsatser i høj grad også fokuseret i Nuuk. Sektorplanens indsatser har også blik for, at bolignød og hjemløshed også er en udfordring i kommunens øvrige byer.

Strategiens og sektorplanens definition af hjemløse følger Socialstyrelsens i Danmark. Det betyder, at som hjemløse regnes personer, der ikke disponerer over egen (ejet eller lejet) bolig eller værelse, men som er henvist til midlertidige boalternativer, eller som bor midlertidigt og uden kontrakt hos slægtninge, venner eller bekendte. Som hjemløse regnes også personer uden et opholdssted den kommende nat¹.

Der er tre overordnede målsætninger for sektorplanen:

- Etablering af hjemløsecenter i Nuuk
- Etablering af permanente boligløsninger til hjemløse
- Videreudvikling af metoder til forebyggelse og afhjælpning af hjemløshed

Det er med dette som afsæt, Forvaltningen for Velfærd og Arbejdsmarked arbejder med at sikre hjemløse en tryk og meningsfuld tilværelse, blandt andet via en varig boligsituation.

¹

Socialstyrelsen, DK

Tilbud til hjemløse

Udviklingen i antallet af registrerede adresseløse i Kommuneqarfik Sermersooq (data er fra Winformatik):

Sted	2017	2018	2019	2021 (februar)
Ittoqqortoormiit	x	16	14	3
Tasiilaq	90	92	59	61
Paamiut	34	22	36	31
Nuuk	337	338	366	404
Total	461	468	475	499

Tabellen viser, at antallet af adresseløse i Kommuneqarfik Sermersooq er 499. At være adresseløs er ikke nødvendigvis ensbetydende med at være hjemløs. Derfor er antallet af adresseløse formentlig højere end det reelle antal af hjemløse. Det peger en hjemløsetælling foretaget af selvstyret også på. I selvstyrets tælling blev der indsamlet navne på lidt over 200 hjemløse borgere. Det er derfor forvaltningens vurdering, at det reelle antal hjemløse er et sted mellem 200 og 499. Tallene afslører også en tydelig tilstrømning til Nuuk. Det er ikke overraskende, men værd at bemærke i forhold til hvor og hvilke tilbud bør etableres.

Nødherberg og modulboliger

Nødherbergerne huser adresseløse borgere fra nat til nat. Det er et kriterie for at overnatte, at borgeren er registreret med ukendt adresse i Sermersooq. Modulboligerne er et midlertidigt, men længerevarende boligtilbud. Kriterierne for visitation til modulboligerne er, at borgeren er registreret med ukendt adresse i kommunen, har arbejde og er skrevet op ved boligselskaberne. Som udgangspunkt kan borgeren bo i modulboligen i 6 måneder med mulighed for forlængelse.

Årsagen til begrænsningen på 6 måneders ophold er, at det er vigtigt at fastholde modulboligerne som en midlertidig løsning. Kommunen har oplevet, at nogle borgere med god indtægt og evnen til at klare sig selv foretrækker at bo i modulboligerne, da huslejen er lav. Det er ikke meningen, at modulboligerne skal understøtte den målgruppe. Formålet med modulboligerne er, at borgerne skal lære at klare sig selv.

Samtidig er det vigtigt, at tidsperioden for modulboliger er fleksibel, så borgere med reelt behov for støtte kan få perioden forlænget ud over de 6 måneder. Hvis det er umuligt at finde relevante boligtilbud til borgeren, vil det også være en legitim grund til forlængelse.

Forebyggelse af hjemløshed

Det ideelle vil være at forebygge hjemløshed, før det opstår. Derfor har forvaltningen igangsat en række indsatser og vil arbejde videre med at udvikle kommunens forebyggelse af hjemløshed.

Samarbejde med boligselskaber

For at forebygge hjemløshed har forvaltningen etableret kontakt til Iserit og Ini vedrørende huslejerestancer. Dette har medført, at kommunen kan nå at hjælpe en række borgere, som ellers ville være blevet udsat fra deres bolig. Det er ambitionen, at samarbejdet udbygges, så borgerne får hjælp, inden de oparbejder restance.

Forebyggelse af hjemløshed blandt unge

Kommunen oplever, at mange udsatte borgere har svært ved at håndtere deres økonomi. Det er med til at fastholde dem i deres udsathed. Det tyder endvidere på, at denne gruppe af udsatte borgere er yngre end tidligere. Derfor vil kommunen udvikle metoder og netværk til at forebygge hjemløshed blandt denne aldersgruppe. Det indebærer blandt andet et bredt samarbejde mellem kommunale enheder som Gadeteam, Majoriaq og Forvaltning for Børn og Familie samt eksterne aktører som Grønlandsbanken.

Ophold på anstalt og resocialisering efter ophold

Samarbejdet med Kriminalforsorgen skal udbygges. For nuværende er situationen ofte den, at borgere under afsoning på en anstalt mister deres bolig, og deres økonomi bryder sammen. Det udfald øger risikoen for, at borgerne efter endt ophold ender i hjemløshed. Samarbejdet med Kriminalforsorgen skal resultere i, at borgere, der afsoner en dom, i højere grad kan bevare forbindelsen med det omkringliggende samfund og efter endt ophold kan (gen)skabe en normal tilværelse. For at realisere den målsætning er det væsentligt at fokusere på det forberedende arbejde forud for endt ophold. Det skal ske gennem et bredt samarbejde mellem Kriminalforsorgen, Gadeteam, Handicap og Social psykiatri, Majoriaq og andre relevante aktører. På denne måde vil kommunen også skærpe den forebyggende indsats mod hjemløshed for denne målgruppe.

Boliger til hjemløse

Som det fremgår af Hjemløsestrategien, er hjemløshed både et spørgsmål om manglende adgang til bolig og sociale problemer. For at løse den akutte boligmangel er der etableret flere midlertidige opholdssteder i Nuuk – konkret to nødherberg samt modulboliger.

Modulboliger og tildeling af socialboliger vil blive omdrejningspunkt for udvikling af metoder i tråd med Housing First. Indsatsen vil ske i bredt samarbejde med øvrige aktører og samarbejdspartnere i Nuuk.

Indsatsområdet er udfordret af, at boligsituationen i Nuuk generelt er presset. Borgere med ingen, lav og/ustabil indtægt er næsten afskåret fra at deltage på det private boligmarked i Nuuk. Samtidig er ventetiden på almene boliger ofte flerårig.

Det er derfor forvaltningens vurdering, at der bør være fokus på etableringen af permanente boliger målrettet lavindkomstgrupper som fx hjemløse og ældre. Det fokus skal understøttes af en særlig visitation, der sikrer, at målgruppen kommer i betragtning til boligerne. I arbejdet med at undersøge

muligheder for opførelsen af disse boliger vil Forvaltning for Velfærd og Arbejdsmarked samarbejde med Forvaltning Anlæg og Miljø.

Det er også en målsætning, at Forvaltning for Velfærd og Arbejdsmarked får råderet over en andel af boligerne i lighed med ordningen fra Den Sociale Boligvisitation. Denne andel vil blandt andet kunne tildeles beboere fra halvvejsboligerne. Dette arbejde er fortsat under udvikling.

Housing First

For at løse kombinationen af boligmangel og sociale problemer viser forskningen, at Housing First strategien er den bedste løsning. Housing First er i udlandet (primært i USA, Canada og Frankrig) blevet testet gennem randomiserede, kontrollerede forsøg, der viser, at Housing First-indsatsen markant øger chancen for, at hjemløse borgere kommer ud af hjemløshed og fastholder boligen, sammenholdt med borgere, der ikke modtager denne indsats².

Housing First strategien handler om, at myndigheder hurtigt sikrer hjemløse en bolig og kobler det med en socialfaglig indsats. Grundprincipperne er:

- Boligen som en basal menneskeret
- Respekt, empati og medmenneskelighed over for alle borgere
- Forpligtelse til at arbejde med borgerne, så længe de har behov
- Selvstændige boliger i almindeligt byggeri
- Adskillelse af bolig og støttetilbud
- Udgangspunkt i borgerens behov og selvbestemmelse
- Recovery-orientering
- Skadesreduktion.

Kommuneqarfik Sermersooq vil arbejde med Housing First tilpasset lokale forhold. En del af arbejdet omkring metodeudvikling er forankret i en følgegruppe. Følgegruppen er oprettet i forbindelse med planen om etableringen af et hjemløsecenter. Gruppen består af:

- Kofoeds Skole Nuuk
- Tarraq
- Steven Arnfjord / No INI
- Sømandshjemmet
- Frelsens Hæri
- Gadeteam
- Departementet for Sociale Anliggender
- Forvaltning for Anlæg og Miljø

Det er i dette forum, at fælles løsninger og samarbejde drøftes. Det indebærer også, at hver aktør undersøger, hvorledes de kan bidrage i en Housing First-kontekst.

² Housing first i Danmark, Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

Det er målsætningen, at modulboligerne danner rammen for udviklingen af Housing First-indsatsen. Men permanente boligtilbud bør også være en del af indsatsen. Derfor vil forvaltningen arbejde henimod, at der etableres en boliggruppe, hvor eksempelvis Iserit og Ini indgår, med fokus på denne gruppe af borger.

Kvinder og hjemløshed

En VIVE (dansk forskningsinstitut) undersøgelse fra 2018 viser, at kvinder i akut hjemløshed kan have behov for at opholde sig på tilbud, der er målrettet hjemløse kvinder. Det hænger sammen med, at der på de blandede hjemløsetilbud til både mænd og kvinder ofte er et hårdt miljø præget af mændenes stof- og alkoholproblemer. En del af kvinderne har behov for at blive skærmet fra dette, ikke mindst hvis de samtidig har en historik med eksempelvis vold eller overgreb. Omvendt viser undersøgelsen også, at nogle hjemløse kvinder foretrækker tilbud henvendt til både kvinder og mænd. Det viser, at indsatser bør være tilpasset den enkelte kvindes behov.

I Kommuneqarfik Sermersooq er majoriteten af hjemløse mænd. Den fordeling er typisk på tværs af byer og lande. Men som nævnt er nogle kvinder i hjemløshed ekstra udsatte, og derfor vil kommunen have særligt fokus på kvinders situation, og hvorledes de skal hjælpes ud af hjemløshed.

Det er en målsætning, at indsatserne herunder handleplanerne til hjemløse kvinder reflekterer den særlige situation. Konkret vil kommunen blandt andet efterstræbe, at hjemløsetilbuddene giver mulighed for adskilte sove- og badeafdelinger.

Ændringer i tilbud 2020 og fremadrettet

I samarbejde med Forvaltning for Anlæg og Miljø har Forvaltning for Velfærd og Arbejdsmarked fundet en erstatning for nødherberget i blok B og modulboligerne i Nuuk. Flytningen var nødvendig på grund af de tidligere lokalers ringe tilstand.

Nødherberget er flyttet til blok C og D og tilbyder 36 pladser, mens modulboligerne har 24 pladser. Derudover råder kommunen over nødherberget på Kujallerpaat. Her er også 36 pladser.

Ovenstående tilbud dækker ikke det samlede boligbehov for hjemløse. Generelt dækker nødherberget akutte situationer. Mens modulboliger/halvvejshuse skal fungere som en midlertidig løsning, indtil en permanent boligsituation opnås.

I fremtiden er forventningen, at antallet af hjemløse vil vokse. Det skyldes blandt andet den forventede befolkningstilvækst kombineret med erfaringen om, at hjemløse ofte søger mod Nuuk. Forvaltningen vil derfor arbejde hen imod på sigt at etablere yderligere pladser til modulboliger/halvvejshuse såvel som flere pladser på nødherberg. Der er en vis usikkerhed forbundet med antallet af hjemløse nu og i fremtiden, og forvaltningen vil nøje tilpasse målsætningen til udviklingen. Den nuværende målsætning er samlet 70 pladser på nødherberg og 70 pladser i modulboliger i 2035 i Nuuk. Det er planen, at disse tilbud skal rummes i et fremtidigt hjemløsecenter i Nuuk.

Det foreslås yderligere, at der arbejdes på halvvejshuse løsninger i Paamiut og Tasiilaq. Fx lejligheder som kan benyttes til at huse hjemløse, indtil en permanent boligsituation er fundet.

Bilag

- 1) [Verdensmålsstrategi](#)
- 2) Hjemløsestrategi - vedlagt
- 3) Sagsfremstilling: Hjemløseindsats (Udvalg for Velfærd og Arbejdsmarked, november 2019)